

Selvmål for millioner

**HALLGEIR GAMMELSÆTER, 1.AMANUENSIS I ORGANISASJON OG LEDELSE VED
HØGSKOLEN I MOLDE**

Tippeligasesongen 2003 må ha vært oppmuntrende for klubber uten såkalte ”rike onkler”. De lagene som har satset flest kroner på å ta igjen Rosenborg kjempet ikke på øvre men på nedre halvdel av tabellen. Derfor ble også medienes fokus rettet mot profilerte investorer som til tross for millioninnsprøytninger i Lyn, Molde og Vålerenga ikke kunne unngå nedrykksnerver fordi klubbene havnet i feil ende av tabellen.

Analysen fra slutten av 1990-tallet viser en klar sammenheng mellom tabellplassering og klubbens spillerlønsbudsjett, både i Tippeligaen og Premier League (se Kampen uten ball, Abstrakt 2002). I en verden der kjøpekraft betyr mer og mer er suksess tett knyttet til økonomiske muskler. Budsjettene vil derfor avgjøre hvilke klubber som vil være med i toppen i framtiden. Trodde vi.

Men bak Rosenborg var det i år lavbudsjettklubbene Bodø-Glimt, Stabæk, i en mer jordnær utgave, Odd Grenland og lenge også askeladden Sogndal som kjempet om de øvrige medaljene. Mens altså fjorårets medaljevinnere Molde og Lyn ble involvert i bunnstriden sammen med Vålerenga. Hvorfor greide ikke disse klubbene å omsette de økonomiske forutsetningene til sportslig suksess?

Forklaringen er naturligvis at lavbudsjettklubber gjør ting riktigere med lite penger enn det de ”rike” greier med større budsjetter. Vi mangler vitenskapelige analyser på hvorfor det er slik, men en vanlig hypotese er mangelen på kontinuitet i de rikeste klubbene. For mange fotballedere ble ”kontinuitet” bare et popord. I andre klubber forsto man innholdet, og nestorer på leder- og trenersiden brukte tiden til å bygge langsomt, rundt varige klubbfilosofier og spillestiler. Når det skiftes i mannskapet så velges det trenere og spillere som passer klubben. Ikke omvendt, slik vi har sett i klubber der pengene (inntil nylig) satt løsere.

Vi blir stadig fortalt at suksess ikke kan kjøpes. Men det er bare lederne i de klubbene som har lite som er tvunget til å tro at suksess faktisk må skapes. Den vanskelige utfordringen er å kombinere gode økonomiske betingelser med nøkterne holdninger og handlinger. Og her handler det ikke bare om ’rike onkler’. Klubber som Brann og Vålerenga var før investorenes tid relativt ”rikere” enn de andre. Som storbyklubber omgitt av stor entusiasme fra et relativt

stort publikum er de interessante for forretningsfolk som trenger profilering, og for spillere og trenere som søker oppmerksomhet. Men effekten har også blitt at turbulensen sitter i veggene. Trofeene fra de siste 20 årene er uforholdsmessig få, og de lederne som kanskje lærte litt om behovet for nøkternhet er der ikke lenger. Den samme turbulensen har vi nå også sett i investordominerte klubber som Lyn, Molde og Start. Ledere, trenere og spillere kommer og går. Det samme har pengene gjort.

Direktøren i København FC, Flemming Østergaard, har sett mye av det samme i dansk fotball. I boken "Fotball set fra månen" (Dafolo Forlag 2002) og under overskriften "Fotball er ikke for de dumme" skriver han: "Fra Bagsværd Sø til Nordjylland iværksættes strategiplan etter strategiplan af erhvervsfolk, der normalt demonstrerer høj kompetence i andre industrier, men som i rollen som bestyrelsesmedlemmer eller direktion i fotballklubber sætter kikkerten for det blinde øje, når det handler om de grundlæggende branchebetingelser og den specifikke strategiske position for klubben. Jeg har siddet på tomandshånd med mange danske og internationale erhvervsfolk, der på sekunder har forandret sig fra benhårde og omkostningsbevidste forretningsfolk i traditionelle brancher til drømmende fantaster som bestyrelsesmedlemmer i fotballklubber." Og derfor går mye galt, i Danmark som i Norge.

I Europa er Rosenborg en lavbudsjettklubb som har nådd langt lenger enn budsjettet skulle tilsi – fordi grunnmuren er bygget på andre verdier enn de økonomiske. Slik setter også lavbudsjettklubbene i Tippeligaen de "rike" i skyggen. Der de fattigste har lært hvordan man billig får ballen i motstandernes mål, har investorklubbene scoret selvmål for millioner.